

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 2

90. ÅRGANG

4. FEBRUAR

1978

AV INNHOLDET:

DET RELIGIØSE NORGE	S. 5
«OPPGJØR MED KIRKEN»	S. 6
MENNESKERETTIGHETER — LEGMANNSTANKER	S. 7

NESTE NUMMER KOMMER 18. FEBRUAR 1978

Pastoralt og sosialt senter i Macao - landbruksprosjekt i Brasil

Ved Harald Taxt, Caritas-leder

Macao er ikke lenger noe ukjent begrep for de fleste av oss. I fjor ydet vi jo endel bistand til pater Nicosia og hans arbeide for foreldreløse barn og et hjem for handicappede barn som han bestyrer, og ikke minst for hans lille koloni med spedalske på øya Coloane utenfor Macao. I den forbindelse ble jo Macao omtalt både i artikler og foredrag. Men vi skal for sikkerhets skyld gjenta endel viktige fakta om Macao.

Macao har siden det 16. århundre vært en liten portugisisk besittelse på det kinesiske fastland, nærmere bestemt på Kinas sydkyst. Byen ligger omtrent 43 sjømil (ca. 80 km) nord for Hong Kong. Når jeg nevner sjømil så er det fordi forbindelsen mellom Macao og Hong Kong kun kan finne sted sjøveien. Macao er idag ikke lenger en portugisisk koloni men har fått en egen status, som best kan defineres som kinesisk territo-

rium under portugisisk administrasjon.

Faktisk styrer Macao seg selv. Det eneste Portugal gjør, er å utnevne en guvernør.

Macao har en befolkning på nærmere 300 000. 96 pst. er kinesere og mange av dem er flyktninger fra det kinesiske fastlandet. Bare 3 pst. av innbyggerne er av portugisisk avstamning.

Omtrent 10 pst. av befolkningen tilhører den katolske kirke. Kirken i Macao er en meget levende og aktiv kirke. Den gjør en stor innsats på det sosiale område, og ikke minst på undervisningsområdet er kirkens innsats helt uunnværlig. Skolene som kirken bestyrer har idag 20 600 elever, og disse skolene er åpne for alle barn uansett rase eller religion.

Det prosjektet i Macao som Den Nordiske Bispekonferanse har besluttet å støtte — et nytt pastoralt og

sosialt senter — ligger midt i slummen. Bispedømmet Macao eier her endel gamle hus som det nå akter å rive og på tomten bygge dette nye senteret.

Vårt prosjekt er en del av et større byggeprosjekt som bispedømmet Macao har planlagt. Bispedømmet planlegger å føre opp to store bygg, hvorav første og annen etasje skal utgjøre dette sosiale og pastorale senter, mens tredje, fjerde og femte etasje skal utgjøre boliger for befolkningen: 48 leiligheter skal enten selges eller leies ut til en meget rimelig pris. Selve senteret skal gi rom for daghjem, medisinsk førstehjelp eller poliklinikk, endel klasserom for noen hundre barn. Det skal bygges et kapell og lokaler for forskjellige menighets-aktiviteter.

Senteret vil dekke en grunnflate på 1 310 kvadratmeter.

Prosjektet er beregnet å koste \$ 150 000,— eller i norske kroner 780 000,—, beregnet etter en dollarkurs på 5,20. Caritas Norge vil forelegge prosjektet for NORAD, i håp om at NORAD vil overta 80 pst. av kapitalinvesteringen. Caritas Norge må i tilfelle garantere for kr. 156 000. I tilfelle NORAD ikke finner å kunne være med på prosjektet, har Den Nordiske Bispekonferanse bestemt at kr. 300 000 av de innsamlede midler skal gå til prosjektet.

Bispedømmet Macao vil i så fall forsøke å finne andre kilder for det resterende beløp.

Den Nordiske Bispekonferanse har bestemt at også et landbruksprosjekt i nordøst-Brasil skal finansieres av Fasteaksjonen 1978. Prosjektet er kostnadsberegnet til kr. 666 000.

Det vil bli sendt en søknad til

Befolkningen som skal nyte godt av senteret bor ofte i husbåter.

NORAD om 80 pst. kapitalinvestering eller ca. kr. 533 000. Det som da skal finansieres av Fasteaksjonen 1978 blir ca. kr. 133 000.

Landbruksprosjektet ligger i et distrikt som heter Sergipe i nordøst-Brasil, ikke langt fra Dom Helder Camaras bispedømme. Hele dette området er kjent for å være nokså tilbakestående og lite utviklet. Prosjektet tar sikte på en almen og faglig utdanning av bønder i 3 kommuner i Sergipe-distriktet, gi dem teknisk assistanse, utvide jordbruks-kooperasjonen og skaffe kunstgjødsel og bedre såkorn, slik at jordbruksavkastningen kan øke med 100—150 pst. Prosjektet berører 600 bondefamilier i 3 kommuner, eller vel 3 000 personer.

Gjennomføringen av dette prosjektet er dog avhengig av at NORAD bevilger de nødvendige midlene.

Vi håper at Fasteaksjonen i år ikke skal gjøre det dårligere enn i fjor. Motivet for vår Fasteaksjon er det samme som det alltid har vært: å vitne om Kristi kjærlighet. Å elske er å dele.

MENIGHETSRAÐENES

VÅRMØTE

holdes på Mariaholm 15. og 16. april 1978.

ORDENSSØSTRE KAN BRINGE SYKE-KOMMUNION

En ordenssøster, ordensbror eller kirkelig assistent kan bringe ut kommunion til syke og andre, etter avtale med den stedlig ansvarlige prest.

BISKOP GRAN MEDDELER FERMINGENS SAKRAMENTE

9. april: Eikeli, amerikanske unge
15. » Katarinahjemmet, Oslo, franske unge
23. » Drammen
30. » Stavanger
4. mai: Bergen
7. » St. Hallvard, Oslo
14. » St. Olav, Oslo
21. » Eikeli, Asker og Bærum
Katolske Menighet
4. juni: Arendal
11. » Tønsberg

NYTT HUS FOR ST. ELISABETH-SØSTRENE I HAMMERFEST

Sankt Elisabeth-søstrene sender sin julehilsen i form av et nyhetsbrev om kongregasjonens søstre og hus. Sankt Olav har fått lov til å sakse litt fra søster Birgitta Flandrup's brev.

Vi registrerer med glede en liten tilgang, idet s. Elisabeth Petas etter 20 års fravær er kommet tilbake til Norge.

I Trondheim har søstrene feiret 90 års jubileum med en liten fest og en stor takk til Gud. Etter menneskelig beregning klarer vi neppe å feire 100 års jubileum som hospitaleiere, men vi er optimistiske og regner fortsatt med å feire 100 års jubileum i Trondheim by.

I Hammerfest kommer forandringen tidligere enn vi hadde beregnet. Vi fikk høre at fylket hadde planer om å endre vårt hospitals funksjon og valgte å si opp kontrakten og slutte sykehusdriften der pr. 31/12-77. Så håper vi at fylkets overveielser fører frem til at de kjøper hospitalet. Mens vi tenkte over fremtiden fikk vi uventet mulighet for å kjøpe et hus som bolig for de søstre som blir igjen i Hammerfest. Husets beliggenhet og størrelse passer så godt for vårt formål at vi mener å kunne se Guds forsyn i dette tilbud. Vi reduserer vår arbeidsinnsats, men vi blir i den me-

(forts. neste side)

REDAKSJONELT:

Sosiologi

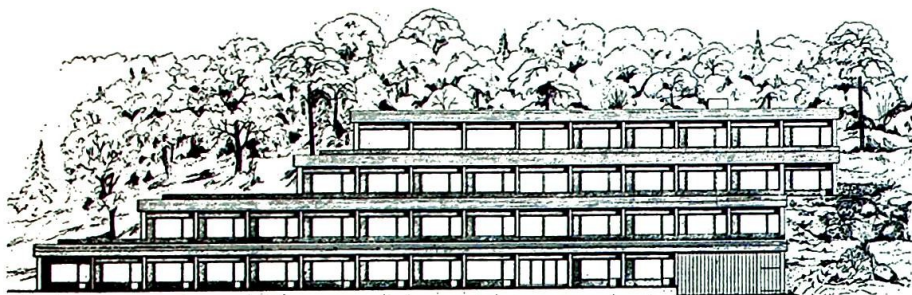
Troen er en gave fra Gud. De troende lever i denne verden, og er utsatt for påvirkning fra mange hold. Ikke all innflytelse fremmer troen. Samfunnsvitenskapene kan hjelpe oss å forstå troens vilkår.

*I dette nummer trykker St. Olav en artikkel om hvordan amerikanske katolikker etterlever innholdet av encyklikaen «*Humanae vitae*» som ble utsendt i 1968. Undersøkelser viser, at av katolske gifte kvinner i USA mellom 18 og 39 år, holder bare 5 pst. utelukkende på den prevensjonsmetode som Vatikanet foreskriver.*

*Statistikk kan aldri bli norm. Hvis statistikken sier at 90 pst. av rørleggerne går på skogstur på lørdager, blir det ikke derfor obligatorisk for rørleggere å gå på skogstur på lørdager. Når St. Olav bringer denne artikkelen, er det altså ikke for å si, at nå er det blitt obligatorisk for norske katolikker å gjøre som de amerikanske. De nordiske biskopers hyrdebrev av 1968 om «*Humanae vitae*» er stadig den beste rettleiding.*

Berthold Grünfeld ser amerikanernes holdning som eksempel på sekularisering — at kirken mister innflytelse. Hvordan skal vi forholde oss til «sekulariseringstendensene som sosiologien påviser? Kanskje er kirkelige «motkulturer» en nødvendighet for å opprettholde kirkens identitet? spør sr. Else-Britt Nilsen i sin anmeldelse av Pål Repstads «Det religiøse Norge».

(forts. fra forrige side)

Fullt hus på Nordstrand.

nighet hvor våre søstre begynte sitt arbeid i Norge i 1880.

Etter at sykehusdriften sluttet i Harstad (31/12-76) fikk huset en tiltrengt oppussing og fungerer nå som en slags pensjonat for pasientene til den kiropraktor som har sin praksis i huset. Det er god mulighet for kontakt med disse mennesker og for å hygge om dem. En søster fra Harstad arbeider i prestegården i Narvik og en søster vil fra januar overta husholdningen for biskopen og prestene i Trondheim. Det er en liten utvidelse av vårt arbeidsfelt som vi håper skal kunne fortsette.

På Nordstrand (Oslo) har vi nå endelig fullt hus. Vi var i starten ikke klar over, hvor vanskelig det er for

eldre mennesker å flytte fra det strøk hvor de har sine venner og hvor de ellers er kjent. En artikkel i den lokale avis gjorde hjemmet kjent i bydelen og nå venter mange på plass.

I slutten av november hadde vi innbudt søstre fra alle kongregasjoner til sammen med oss å ta del i åndelige samlingsdager under ledelse av Frau Dr. Albrecht fra Osnabrück. Emnet var «Freude an der Kirche und Freude an der geistlichen Gemeinschaft».

125 søstre fulgte innbydelsen og fordelt i tre grupper (to på Nordstrand og en i Trondheim) fikk vi en rik felles opplevelse som skal hjelpe oss til å mestre hverdagen.

Mange av oss sitter vel med en mer eller mindre vag forestilling om at norsk kristenliv som sosialt fenomen både må være mangfoldig og variert. Imidlertid har vi i stor grad vært nødt til å leve med antagelser siden en mer samlet og systematisert fremstilling manglet. Sammenlignet med andre områder innenfor sosiologien, har religionssosiologien inntatt en nokså beskjeden plass i vårt hjemlige miljø. Dette har igjen medført et meget begrenset utvalg av litteratur og dokumentasjon på området. Det er da nesten overflødig å si at den samling av religionssosiologiske artikler som Gyldendal nettopp har utgitt som Fakkeltidning, vil møte lovord. Spennvidden er stor — fra kartlegning av misjonsinformasjonens samfunnspolitiske profil til en tankevekkende analyse av vårt forhold til døden.

Hvor «religiøse» er nordmenn? Hvilke samfunnsmessige betingelser fremmer og hemmer religiøsitet i Norge? Spørsmålene hører naturlig hjemme her. Willy Martinussen tar for seg et omfattende gallup-materiale representativt for den voksne norske befolkning i 1970-årene. På grunnlag av det kan han bl.a. fastslå at den religiøse deltagelse ligger på 10—20 prosent i den voksne befolkning, at 25—35 prosent viser det man med rimelighet kan kalle religiøs interesse, og at sympatien for religiøse saksstandpunkter og interesseorganisasjoner gjennomsnittlig er 50 prosent.

Særlig tre faktorer er av betydning for at en person med stor eller liten sannsynlighet vil gi uttrykk for religiøse innstillinger og religiøs aktivitet: Kristen påvirkning i oppvekstfamilien, oppvekstepoke og det sett av kjønnsrollenormer man har fått overlevert. Religiøsitet synes å være et resultat av sosialiseringen inn i samfunnet i større grad enn andre atferdsmonstre.

Også andre av bidragsyterne er med på å besvare og utdype spørsmå-

LITURGISK KALENDER

FEBRUAR

5. 5. alm. søndag. Jesaja 58, 7—10. 1. Kor. 2, 1—5. Matteus 5, 13—16.
6. Ferial. eller Paul Miki og hans feller. 1. Kongebok 8, 1—13. Markus 6, 53—56.
7. Ferial. 1. Kongebok 8, 22—30. Markus 7, 1—13.

Fastetiden.

8. Askeonsdag. Joël 2, 12—18. 2. Kor. 5, 20—6.2. Matteus 6, 1—6. 16—18.
9. Ferial. 5. Moseb. 30, 15—20. Lukas 9, 22—25.
10. Ferial. Jesaja 58, 1—9a. Matteus 9, 14—15.
11. Ferial. eller Vår Fru av Lourdes. Jesaja 58, 9b—14. Lukas 5, 27—32.
12. 1. søndag i fasten. 1. Moseb. 2, 7—9; 3, 1—7. Rom. 5, 12—19. Matteus 4, 1—11.
13. Ferial. 3. Moseb. 19, 1—2; 11—18. Matteus 25, 31—46.
14. Ferial. Jesaja 55, 10—11. Matteus 6, 7—15.
15. Ferial. Jonas 3, 1—10. Lukas 11, 29—32.
16. Ferial. Esther 14, 1. 3—5; 12—14. Matteus 7, 7—12.
17. Ferial. Ezechiel 18, 21—28. Matteus 5, 20—26.
18. Ferial. 5. Moseb. 26, 16—19. Matteus 5, 43—48.
19. 2. søndag i fasten. 1. Moseb. 12, 1—4a. 2. Tim. 1, 8b—10. Matteus 17, 1—9.
20. Ferial. Daniel 9, 4b—10. Lukas 6, 36—38.
21. Ferial. Jesaja 1, 10. 16—20. Matteus 23, 1—2.

DET RELIGIØSE NORGE

lene vi stilte ovenfor. Per Koren tar for seg Borg bispedømme, og trekker slutninger som sannsynligvis gjelder for store deler av landet. Han finner at den religiøse aktivitet er betydelig større blant landsbygdas befolkning enn hos de moderne byboere. Men det er også stor forskjell på de eldre etablerte bysamfunn med blandet befolkning og de hurtigvoksende forstadsområder med hovedsakelig yngre familier. Der synes andelen som slutter opp om kristent arbeid å være liten. I slike distrikter er det mange flere enn i andre menighetstyper som ikke tilhører noe trossamfunn.

Men kirke og religion er ikke nødvendigvis sammenfallende størrelser. Otto Hauglins «Rapport fra Nærby» vakte i sin tid berettiget oppmerksomhet, og hovedresultatene fra undersøkelsen har en selvfølgelig plass i en religionssosiologisk beskrivelse av Norge. Nærby er et oppdiktet navn på en norsk drabantby. Man finner at en relativt høy prosent der gir sin tilslutning til sentrale religiøse begreper. Det betyr ikke at religion spiller en daglig rolle i deres liv, den innehar vel nærmest en marginalposisjon, men denne posisjonen er til gjengjeld relativt sterk. «Utad er det svært få som gir inntrykk av å være religiøse, og jeg vil hevde at religionen utgjør en del av enkeltindividets skjulte liv...» Ved siden av fastslåelsen av arbeidernes nesten totale fravær i den aktive menighetskjerne, er det nettopp kartlegningen av *folkereligiøsiteten* som står sentralt i fremstillingen.

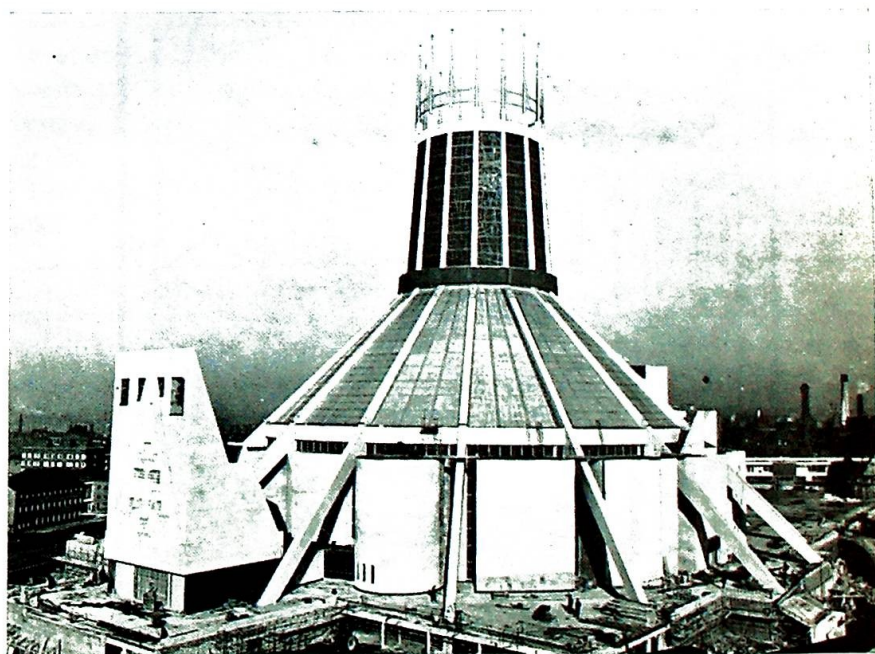
Uten direkte å ha nevnt det, har vi likevel i det foregående stadig beveget oss i sekulariseringens kjølvann. Hva forstår vi egentlig med sekularisering? I forbindelse med en ana-

lyse av de religiøse programmer i radio og TV, besvarer Knut Lundby vårt spørsmål. Sekularisering er at kirken og kristendommen mister kontroll over stadig større områder av samfunnet og kulturen. Vitenskap, økonomi, politikk, kunst etc. river seg etter hvert løs fra den dominerende innflytelse som kirken og dens lære hadde før. Den samlende kirkelige ramme rundt samfunnet sprekker. Kirken kan løse presset fra sekulariseringen ved tilpasning, men det forutsetter at kirken avsliper og tilpasser sine produkter etter forbrukernes ønsker. Den andre mulighet er at kirken møter utfordringen fra sekulariseringen ved å forskanse seg i de tradisjonelle, små miljøer den makter å opprettholde. — Både tilpasning og forskansning er uttrykk for sekularisering, det vil si for at det finnes sekulariserende krefter i sam-

funnet. Sannsynligvis er den fulle forskansning like farlig for kirkens identitet som den uhemmede tilpasning. Men kirkens budskap tåler neppe møtet med omgivelsene om ikke budskapet springer ut av et fellesskap som er anderledes. Kanskje er kirkelige «motkulturer» en nødvendighet for å kunne opprettholde kirkens identitet?

Vi sa innledningsvis at «Det religiøse Norge» favner vidt, men også mange spørsmål reises. Dette er ingen kritikk, tvert om. Vi ønsker bare å understreke at dette ikke må bli det siste vektige bidrag til forståelsen av religionens plass i det norske samfunn!

Pål Repstad (red.):
«Det religiøse Norge.»
Gyldendal Norsk Forlag,
1977. 314 s.

Kirken kan møte sekulariseringen med tilpasning av sine produkter etter forbrukernes ønsker, eller ved å forskanse seg i de tradisjonelle små miljøer den makter å opprettholde. Både tilpasning og forskansning er uttrykk for sekularisering.

«OPPGJØR MED KIRKEN»

Boken inneholder en rekke bidrag i form av artikler av og intervjuer med mennesker som har en mer eller mindre markert kritisk eller negativ innstilling til kirke og kristendom. Den vender seg både mot det norske statskirkesystemet og mere generelt mot de kristne kirker og mot kristendommen.

I bokens første del behandles kirke og kristendom sett i lyset av spørsmål som er særlig aktuelle i dag, kritisk

kirkehistorie, seksualitet, kvinnesak, oppdragelse, arbeiderbevegelse o.l. De viktigste bidragene i denne delen er skrevet av bokens redaktør Haftor Viestad, som praktisk talt helt bygger sin kritiske behandling av kirkehistorien på den norske utgaven av Karl-Heinz Deschners «Og hanen galte annen gang . . .». Dette gjør han i så stor grad at han helt henter sine tolkninger av Augustin og Thomas fra denne boken. Det gjør det ikke lett

for den som vil kontrollere et og annet, at en først må gå til Deschner for å finne ut hvilke deler av Augustins og Thomas verker påstandene bygger på. I det hele tatt gjør Viestad det vanskelig for den som vil lese kritisk, fordi dokumentasjonen er sparsom. Hans bidrag er sterkt polemiske, og etter anmelderens oppfatning ganske ensidige og ikke helt saklige. Et par eksempler kan illustrere dette. Viestad hevder at *NT aviser* et direkte politisk-sosialt engasjement på verdslige prinsipper (?) og begrunner dette med sitatet «De fattige vil dere alltid ha iblant dere». Hvem er det som er kjent for å lese bibelen på den måten? I noen avsnitt om kirken under den annen verdenskrig fremstiller han kirken som klare støtter til nazismen. Om den norske kirke har han dette å si: «At kirken – slik som i Norge – i visse tilfelle kom til å delta i motstandskampen på nasjonal grunn, må nok helst sees i sammenheng med spesielle historiske og almene nasjonale holdninger.» Men dette gjelder visst bare der kirkens holdning kunne vekke leserens sympati?

Det er sant at kirkens historie er full av brutale hendelser og det er sant at kirkens representanter ofte – opprørende ofte – har stått på gal side. Men det er ikke særlig saklig å male et bilde som ikke inneholder noe annet.

Av andre artikler i bokens første del vil jeg nevne Kari Vogts om «Kirken og kvinnen» som eksempel på en konsentrert, innholdsrik, interessant og balansert redegjørelse. Av de interessante forhold hun får plass til å redegjøre for på noen få sider, er blant annet motsetningen i den eldste kirkes syn på kvinnen som likeverdige i frelsessammenheng, men underordnet mannen sosialt. Hun berører også det forhold at kirkehistorien har

Kari Vogt: «Ut fra den kristne lære og tradisjon har mannen en guddommelig begrunnet rett til kvinnens underordning. Unntakene endrer ikke dette grunnforhold.» (Den hellige Birgitta.)

SINDRE BOSTAD:

Menneskerettigheter - legmannstanker

Pater Hallvard Rieber-Mohn mottok den 22. oktober 1977 Den norske frimurerordens gavestipendium i Universitetets Aula i Oslo. I den forbindelse holdt pateren en forelesning over det selvvalgte emnet: «Fra politikk til forbrytelse. Legmannstanker om menneskerettighetene.»

Denne forelesning er nå utgitt på Cappelen Forlag med et tillegg av De forente nasjoners Menneskerettighetserklæring fra 1948.

Forfatteren gjør stoffet levende for oss ved at vi føres til Dostojevskis persongalleri — «Brødrene Karamazov». Scenen er den intellektuelle, dialektikeren, tvileren og fornekeren Ivan som forteller legenden om Storinkvisitoren til sin fromme bror, munken Aljosja. Denne fantastiske beretning om mennesket og dets frie vilje — konfrontasjon mellom makt og frihet. En ren fornektelse av mennesket som et fritt vesen og fornektelse av Gud. Skremmende tanker, men dog levende og truende aktuelle.

Forfatteren stiller seg tvilende til de erklærte menneskerettigheter som

mange eksempler på store kvinner som har hatt politisk og religiøs innflytelse, men konkluderer med å si at det er viktig å trekke et klart skille mellom det å ha en kulturelt legitimert autoritet og det å ha reell makt i et gitt, historisk øyeblikk.

«Det er dette skille som er avgjørende: ut fra den kristne lære og tradisjon har mannen en guddommelig begrunnet rett til kvinnens underordning. Hele kirkeinstitusjonen, med alle sine forgreninger i lovverk, rettspraksis og skolevesen, er bygget opp

om denne alment godtatte rett til autoritet og myndighet. Unntakene endrer ikke dette grunnforhold.»

Bokens annen del tar opp prinsipielle og praktiske problemer ved vårt statskirkesystem. Gjennomgående er artiklene i denne delen saklige og opplysende, selv om også disse uttrykker forfatterens ofte sterke meninger. Men det vil vel være få som idag er uenige i forfatterens oppfatning at vårt statskirkesystem er i ferd med å avvikles og at dét er en rimelig utvikling.

(Käthe Kollwitz)

et tidløst og endelig fastlagt dokument, og fremholder at menneskerettigheter er et dynamisk begrep og at synet på dem har endret seg og vil fortsatt gjøre det. Samtidig at ennå uøynte spørsmål vil kunne komme i menneskerettighetenes søkelys.

Forfatteren stiller tre vesentlige spørsmål i denne fremstillingen. Det første er *hvilke* rettigheter det dreier seg om.

Den borgerlige reisning på 1700-tallet med dets liberale ideologi var

kun et steg på veien. Det var oppstått en ny klasse som ville ha andel i makten, men likevel hadde synet på enkeltmennesket og dets integritet endret seg til det bedre. For dagens mennesker er det imidlertid den erklæring om menneskerettighetene som ble vedtatt på FN's 3. generalforsamling 10. desember 1948 som er av størst interesse.

Primærrettighetene — frihet fra nød, retten til arbeid, rimelig retts-
(Forts. side 14)

Bokens tredje og siste del omfatter intervjuer som gir oss kjente personers kjente meninger. Få av leserne vil vel være uten kjennskap til hva Astrid Brekken, Johan Borgen, Kristian Horn, Åsa Gruda Skard og Levi Fragell mener sånn omtrent om kirken. Denne del av boken har vel derfor ikke så mye å gi de fleste.

Oppgjør med kirken
Haftor Viestad (red.)
Pax 1977

KATEDRALEN BYGGES

«Katedralen» er David Macaulays første bok og en fullendt kombinasjon av interesser, kunnskaper og begeistring. Arkitekturstudier, besøk i Frankrike og grundig forskning har satt ham i stand til å skrive en ganske enestående bok», står det på omslaget til en ny vakker bok fra Dreyer. Forfatterens interesse og begeistring smitter over på leseren. Det er en fornøyelse å bla gjennom de 88 store sidene, som i knapp tekst lar oss følge byggingen av en fransk gotisk katedral. Den største delen av plassen er ofret Macaulay's detaljrike penne-tegninger av redskaper, håndverkere, og av landskapet som endrer karakter ettersom katedralen vokser. Perspektiv-skisser og snitt viser hvordan arbeidet går frem og gir innsikt i konstruksjonen.

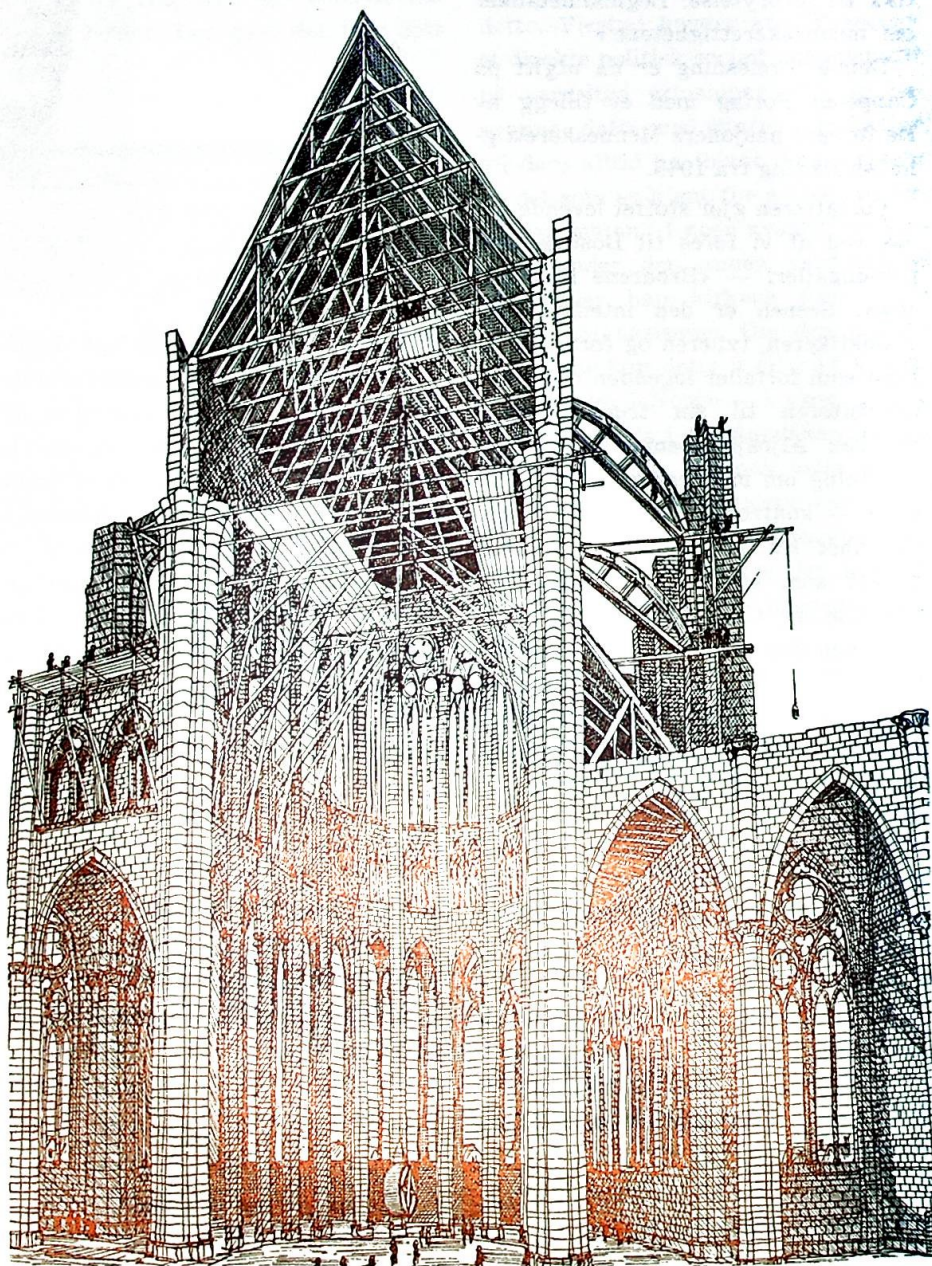
Boken vil glede fler enn de spesielle arkitektur-interesserte. Store barn vil finne den enormt interessant.

Forfatteren forteller at 1. mai 1302 var St. Josephs dag, en årlig helligdag, da arbeidet hvilte. St. Josephs-festen 1. mai ble imidlertid innstiftet av Pius XII i 1955. Den tradisjonelle Joseph-fest feires i mars.

En katolikk reagerer mot påstanden at «relikvier ble tilbedt» (s. 5). Gud blir tilbedt, relikvier blir æret.

Slike skjønnhetsfeil hindrer ikke at man får lyst til å gi boken en pris. — Forfatteren har da også motatt en slik for den engelsk-sproglige original-utgaven. *A. F.*

David Macaulay:
Katedralen bygges.
Dreyers Forlag 1977.

Av forfatterens mange penne-tegninger.

Amerikanske katolikkers prevensjon -

Noen refleksjoner omkring en sekulariseringsprosess

Dr. Berthold Grünfeld har sendt St. Olav den følgende artikkel om amerikaneres holdning til «Humanae Vitae» som eksempel på sekularisering «nærmest som et informerende innlegg, men med tanke på etterfølgende diskusjon. ... det ville være hyggelig om den kunne vekke til ettertanke og motsigelse i katolske kretser i Norge».

HUMANAE VITAE

I den pavelige encyclica *Humanae vitae* fra 1968 behandles familieplanlegging og prevensjon både på et prinsipielt teologisk og på et praktisk/konkret plan. Encyclicaen forteller hva Kirkens høyeste instanser mener om disse viktige menneskelige anliggender. Som bekjent konkluderer encyclicaen med at den eneste akseptable prevensjonsform Kirken kjenner er rytmemetoden eller de såkalte sikre perioder i kvinnens menstruasjonssyklus. I hvor høy grad disse synsmåter er atferdsmessig forpliktende for den enkelte troende er mer usikkert.

Encyclicaens synsmåter har vakt og vekker fortsatt debatt og strid, senest etter at man ved en konferanse av katolske biskoper i USA høsten 1977 på ny støttet Vatikanets tradisjonelle posisjon i «prevensjons-saken». Denne posisjon er blitt betraktet som dypt reaksjonær i sin grunninnstilling. Dessuten er den blitt hardt kritisert for de typer av argumenter som er brukt for å avvise moderne prevensjonsmidler. Disse argumenter er basert på naturrettsfilosofiske betraktninger hentet fra aristotelisk og thomistisk tanketradisjon. De går bl.a. på dyspindige sondringer mellom naturlige og unaturlige metoder for fødselskontroll utfra hva som er å betrakte som seksualitetens finale hensikt. Finaliteten ligger i befruktning og svangerskap. Alt som griper inn i den kjede av hendelser som fører til befruktning etter samleie er uakseptabelt fordi det forstyr-

rer aktens finalitet. Encyclicaens konklusjoner ser m.a.o. helt bort fra det den selv sier i kapittel II «Doktrinære prinsipper», nemlig at: «... denne intimitet jo også har som hensikt å uttrykke og festne (ektefellenes) samhörighet» (Hum. Vit. no. 11).

KATOLIKKERS PREVENSJON

I hvilken utstrekning følger amerikanske (og rimeligvis også norske) katolikker *Humanae vitae*'s retningslinjer for familieplanlegging?

For USA's vedkommende er det mulig å gi et forholdsvis eksakt svar på dette spørsmål. Det skyldes at de demografiske institusjoner ved Yale og Princeton universiteter siden 1955 har foretatt omfattende undersøkelser av befolknings-utviklingen hvert femte år. Siste gang var i 1975. Til undersøkelsene hører også spørsmål om seksualitet og prevensjon. Det viser seg at gjennomsnittsammerikaneren ikke finner det vanskelig å svare på spørsmål omkring sin seksualitet og prevensjon. Det som erfaringsmessig er mest tabu-belagt der borte er å spørre om utdanning og inntekt. Hva viser så disse undersøkelser?

For det første kan det generelt sies at amerikanske katolikker tidligere avvek betydelig i sine prevensjonsvaner fra den øvrige hvite befolkning (protestanter og jøder). I løpet av de siste ca. 10 år (etter encyclicaen) er deres bruksmønster når det gjelder prevensjon blitt stadig mer lik resten av befolkningens. Det

er m.a.o. skjedd en homogenisering i atferd på tvers av religiøs forskjell.

Tar man for seg gifte kvinner i alderen 18—39 år viser det seg at svært få (5 pst.) utelukkende har holdt seg til de midler og metoder Vatikanet foreskriver, dvs. rytmemetoden. Særlig gjelder det kvinner med 5—9 års ekteskap bak seg, dvs. de som giftet seg i tidsrommet 1966—1970.

Sammenligner man denne gruppen av gifte kvinner med dem som giftet seg i årene 1946—1950 viser det seg at hele 60 pst. av de «eldre» kvinnene hadde forblitt trofast mot Kirkens lære på dette område i løpet av sine første 5—9 års ekteskap. Fallet i «lydighet» fra ca. 60 til omkring 5 pst. er betydelig, og vitner om en radikal «desertering» bort fra Kirkens prevensjonsprinsipper blant yngre gifte kvinner og menn.

Man har også undersøkt om graden av «desertering» kan ha noe med menneskers følelse av lojalitet overfor troen eller graden av religiøsitet å gjøre. Måling av religiøsitet og religiøs lojalitet er problematisk. I disse undersøkelser har man benyttet seg av et enkelt kriterium på styrken i religiøsiteten. Man skiller mellom to grupper; de som har vært til kommunion minst en gang i måneden det siste året, og de som ikke har vært det.

De religiøse (de som har vært til kommunion minst en gang i måneden det siste året) frembyr ingen forskjeller i sin prevensjon sammenlignet med dem som ikke har gått til kommunion så ofte. Graden av «ulydighet» eller «desertering» er akkurat like uttalt uansett graden av religiøsitet. Blant dem som hadde giftet seg i årene 1971—1975 hadde allerede 88 pst. benyttet seg av en eller

flere prevensjonsformer som Vatikanet ikke godtar ifølge *Humanae vitae*.

KATOLIKKERS VANER I FORHOLD TIL IKKE-KATOLIKKER I USA

Sammenligner man gifte katolske kvinner under 45 år med ikke-katolske kvinner bruker 75—80 pst. av begge grupper prevensjon på tidspunktet for undersøkelsen. Blant dem som ikke brukte noen form for prevensjon var storparten enten gravide eller ønsket å bli gravide. Knapt 10 pst. lot være å bruke noe uten «gyldig grunn».

Blant brukerne opplyste de katolske kvinnene at 13 pst. av dem var blitt sterilisert. Det gjaldt for 17 pst. av ikke-katolske kvinner. Ytterligere henholdsvis 13 og 16 pst. av kvinnene opplyste at deres ektefeller var sterilisert. Pillen ble brukt av ca. 35 pst. av begge grupper og spiralen av ca. 10 pst. Rytmemetoden — den eneste akseptable for katolikker — ble benyttet av 6 pst. av katolikkene og 2 pst. av ikke-katolske kvinner.

I 1965 brukte ca. 35 pst. av katolikkene rytmemetoden på tidspunktet for undersøkelsen. Flukten fra rytmemetoden er skjedd til fordel for pillen og sterilisering, i noen grad også spiralen. Særlig bemerkelsesverdig er kanskje flukten til steriliseringen, tatt i betraktning Kirkens særlig negative holdning til denne form for permanent opphevelse av fruktbarhetsevnen.

Det som i særlig grad påvirker omfanget av «deserteringen» er utdannelses- og inntektsforhold. Desto bedre utdanning og desto høyere inntekt desto større tendens til å akseptere prevensjonsformer som *Humanae vitae* ikke godtar.

Fortsetter utviklingen på samme måte frem til 1980 som den gjorde i tidsrommet 1965—1975 vil det ikke være mulig å påvise noen forskjell i prevensjonsvaner mellom katolikker og ikke-katolikker i USA. I løpet av ca. 15 år er det m.a.o. skjedd nærmest en revolusjon i amerikanske katolikkers preventive atferd. Jeg vil

tro det samme kanskje gjelder for norske katolikkers vedkommende, men man har ingen sikre data å holde seg til her i landet.

HVORDAN FORKLARE REVOLUSJONEN PÅ PREVENSJONENS OMRÅDE?

Det er selvsagt ikke tale om en revolusjon men en eksplosjonsartet evolusjon. Årsaksforholdene bak er komplekse. Et voksende antall katolikker, selv troende, betrakter ikke lenger spørsmålet om prevensjon og familieplanlegging som et teologisk anliggende. Prevensjonen er trukket ut av den kirkelige innflytelses-sfære. Enkeltindividet lar ikke lenger sin fruktbarhet bestemmes av de normer Kirken har oppstilt. Prevensjon og fruktbarhet (antall barn man setter til verden) er blitt et privat og individualisert anliggende, dvs. at det er tilpasset og innordnet de forhold og vurderinger individet selv finner relevant og ikke fellesskapets interesser og hensyn. Seksualitet, prevensjon og familieplanlegging er trukket ut av fellesskapets sfære og inn i den individuelle.

Fruktbarheten har tradisjonelt hatt en sentral plass i den katolske tros-tradisjon. Kirken har gjennomgående pledert en fødselsvennlig politikk. Prevensjon og familieplanlegging har vært sett på med mistankens skjerpede blikk. Reduksjon i barnetallet er oppfattet som uttrykk for nytelses-syke, egoisme og bløtaktighet. Kirken har kritisert mennesker for at de ville ha seksualitetens lyst-pregede elementer, men ikke dens konsekvenser i form av barn, med alt det medfører av besværligheter og ansvar.

Nå opplever den katolske kirken i USA at dette viktige anliggende på et vis er i ferd med å glippe ut av dens kontroll og styringsmulighet. Det er forstått et helt klassisk eksempel på sekulariseringsprosessen i vår tid.

Det som kanskje er særlig interessant i denne sekulariseringsprosess er at den ikke nødvendigvis gjør menneskene irreligiøse eller anti-religiøse.

De forblir forstått troende, men det skjer en omvurdering av troens innhold og mening, av dens konsekvenser atferdsmessig for den enkelte. Spørsmålet om prevensjon og fruktbarhet, ja seksualiteten overhode kan beholde sine religiøse dimensjoner for den enkelte, men den faller utenfor Kirkens teologisk begrunnede kontroll og styring.

Det er et spørsmål om denne avspaltning også kan komme til å omfatte andre sider av seksualiteten enn bare prevensjonen. Hva med spørsmål som før- og utenomekteskapelige seksuelle forhold? Vil en voksende skare velge å definere også disse dimensjoner som noe som skal reguleres av den enkeltes samvittighet og ikke av kirkelige forskrifter og påbud. Altså en privatisering av store deler av seksual-sfæren?

Det er ikke usannsynlig at Kirken om få år vil havne på det standpunkt at den ikke kan gi noe almengyldig og entydig svar på spørsmål om onani, før- og utenomekteskapelig samleie, homofili og andre seksuelle utlevelsesformer. At den m.a.o. vil stå for et vesentlig mer nyansert og pluralistisk syn på disse spørsmål enn i dag. Aspektet synd vil da ikke knyttes så meget til handlinger på det seksuelle område som til sinnelaget og motivasjonen bak handlingen.

En slik sinnelags-etikk kan som en konsekvens bidra til en økt sekularisering og privatisering av seksualiteten. Det interessante er at prosessen så å si skjer innenfra, i Kirken selv. Dypest sett avspeiler det igjen at Kirken og religionen, ja sogar de religiøse sentimenter, ikke fungerer uavhengig av strukturelle prosesser i samfunnet utenfor, i livet i sin store alminnelighet. En viktig virkning av de strukturelle endringer vi har vært vitne til de siste 25—50 årene er at tradisjonelle autoriteters kraft er svekket påtagelig. Kirken er nok en av disse tradisjonelle krefter hvis makt og innflytelse er redusert. Den er sosialt deklassert, og med det følger logisk at dens evne til å eksekvere makt og myndighet er tilsvarende redusert. Følgelig blir den mer motta-

SPØRRESPALTEN

Ved frater Kjell Arild Pollestad o. p.

KJÆRE LESERE

Når Spørrespalten i løpet av siste høst uteble fra en del nummer, skyldtes det dels at der ikke kom inn tilstrekkelig mange spørsmål, dels at jeg selv leste til eksamen og ikke fikk tid til å besvare dem som kom. Spaltens videre skjebne avhenger av St. Olavs lesere, idet jeg ikke, som enkelte kanskje tror, lager spørsmålene selv. Fra og med dette nummer redigeres imidlertid min spalte fra Frankrike, og jeg må derfor be om å få spørsmålene sendt til følgende adresse: Frère K. A. Pollestad, Couvent des Dominicains, 1, avenue Laccordaire, F-31078 Toulouse-Cedex, Frankrike. De som foretrekker å sen-

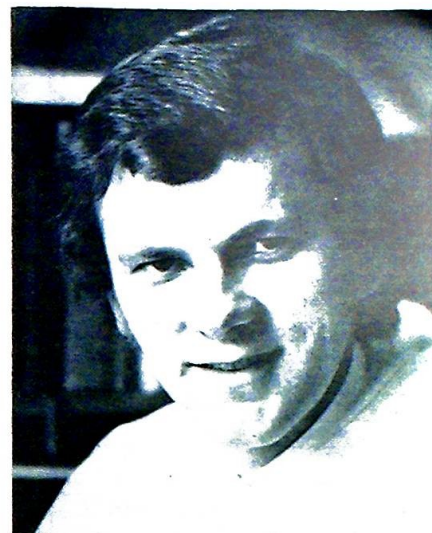
de spørsmålene til St. Olavs redaksjon kan fortsatt gjøre det.

MESSEVIN

For en tid siden spurte jeg presten hvorfor man bruker hvitvin i messen. Han svarte at grunnen var at hvitvin ikke setter flekker. Er det virkelig grunnen?

K.B., Oslo

Jeg kan vanskelig se noen annen grunn. Opprinnelig benyttet man rødvin, en skikk de ortodokse er forblitt trofaste mot. Av den grunn har de også altertøy i rødt. Også i Vesten ble messen feiret med rødvin helt til det 14. århundre. Rødvinen har den

fordel at den er mer forskjellig fra vann, og dessuten visstnok vanskeligere å forfalske. Bruken av hvitvin er så vidt jeg vet bare en sedvane, og er ikke foreskrevet i noen tekst, hverken kanonisk eller liturgisk. Alt Kirken krever er at det skal være ekte vin, «en frukt av vintreet og av menneskers arbeid».

Brev

Rosenkrans og meditasjon

Forleden satt jeg på et venteværelse. Som vanlig på et slikt sted, når det ser ut til å drøye litt før man selv slipper til, grep jeg til den utlagte lektyre, lesestoff som man i det daglige liv ikke så ofte kommer i kontakt med. I dette tilfelle ble jeg sittende å bla i det tyske maga-

sin «Der Stern», og der kom jeg til å lese en frisk og original rapport fra en reise til pilgrimsstedet Lourdes, skrevet av en viss Hans Conrad Zander. Hans avsnitt om rosenkransen syntes jeg var så friskt, at jeg umiddelbart skrev det av. Her er det, oversatt til norsk, bortsatt fra et par uttrykk som ikke lett lar seg overføre til adekvat norsk:

«Den (rosenkransen) er de arme menneskers bønnebok. Den er samtidig — i øst og vest — den langt skjønneste, kostbareste og høyest utviklede form for mantra-meditasjonen. Den såkalte «transcendentale meditasjon» fra Guru Maharisha Mahesh Yogi og Bhakti-Yogaen fra Srila A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhapada og hans Hare-

gelig for ytre påvirkninger. Fra å være en osmotisk kraft, som gjennomsyret samfunnet, styrte og regulerte det, er det gradvis blitt en passiv og etterslepene institusjon. Den påvirkes mer enn den er i stand til å påvirke. En konsekvens av dette er at Kirken mister taket på styringen av den menneskelige seksualiteten, fruktbarheten og prevensjonen.

En grunn til at Kirken som institu-

sjon er deklassert henger sammen med at de funksjoner den er satt til å utøve ikke lar seg tilpasse de vanlige rasjonale effektivitets-kalkyler, slik vi ser dette innen felter som naturvitenskap og økonomi. Dens svake grad av rasjonalitet gir den beskjeden status, i likhet med skole, hjem og andre etterslepene institusjoner.

Krishna-disipler er «ein Dreck» i forhold.

Dere pseudo-intellektuelle «Kitsch-Brüder und Kitsch-Tanten» fra den tyske meditasjonsscene, med dere vil jeg ikke lenger snakke før dere har foretatt en pilgrimsferd til Vår Frue av Rosenkransen i Lourdes. Der får dere forelagt dere det samme som hos deres Guru, men gratis og i bedre kvalitet.»

Satt på spissen kanskje? Ja, hvorfor ikke. Den kjente engelske katolikk Chesterton skal engang ha sagt at på spissen sitter saken best. Med andre ord: der ser man den best. Og av og til trenger man å bli gjort oppmerksom på visse ting. For mer enn tredve år siden leste jeg en bok om rosenkransen — jeg tror den var skrevet av Romano Guardini — og der ble den nettopp beskrevet som en meditasjons-teknikk. Og siden den gang har jeg betraktet den som en sådan. Likevel skulle det være nødvendig med «en sak på spissen» av Hans Conrad Zander for for alvor å få meg til å se situasjonen skarpt. For hva er det vi katolikker er i ferd med å gjøre? Vi lever i en tid da meditasjon er blitt en høymotens sak, men en meditasjon på rent sekularisert plan. Samtidig går vi praktisk talt hen og avskaffer rosenkransen, stikk imot pavens anbefaling,

(Forts. side 15.)

GUDSTJENESTER I HELGENE		Sille messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lørd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		9.00	11.00
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lørd.:	18.30	
	sønd.:	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lørd.:	19.00	
	sønd.:		11.00
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien		10.00	
<i>Florida kapell</i>		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	lørd.:	18.00	
	sønd.:		11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lørd.:	18.00	
	sønd.:		11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lørd.:	18.00	
	sønd.:		10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	lørd.:	8.30	10.45
	sønd.:	19.00	
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69			9.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lørd.:	17.00	
		19.00	
	sønd.:	8.30	11.00
		9.30	
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	lørd.:	8.45	11.00
	sønd.:	19.00	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670 ..		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Stor- gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	lørd.:	18.00	
	sønd.:		11.00
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 487		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	lørd.:	19.00	11.00
	sønd.:	8.00	
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelzers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			11.00

Av pressen

SKAL BARN GÅ TIL SKRIFTE FØR DE MOTTAR 1. KOMMUNION?

St. Olavs danske kollega «Katolsk Orientering» skriver i en lederartikkel ført i pennen av pastor Willem Wuyts bl.a. følgende:

I 1973 gav Rom religionslærerne tilladelse til at udelade skriftemålet som en forudgående betingelse for småbørns første kommunion. Børnekateketerne hadde i lengere tid ønsket ikke at skulle belaste børns glæde over deres første kommunion med en tit forceret, umoden syndsbeholdelse. Mange mente tværtimod, at det ville være pædagogisk mere forsvarlig å vende om på disse to sakramenters rækkefølge, så syndsbevidstheden kunne blive en moden frugt af kommunionen med Kristus og hans kirke.

Der har nok været en del misforståelser: Uden at børn tvinges til at gå til skrifte kan en katekese om bodens sakramente sagtens forblive et led i deres forberedelse til kommunionen. Men man kunne også være tilhænger af, at selve katekesen om synd og syndsbeholdelse burde og kunne udsættes til et senere modenhedsstrin.

Pludseligt har Rom standset dette eksperiment og krævet den traditionelle praksis fra 1910 overholdt: Først til skrifte, dernæst til alters.

Har fire år virkelig været længe nok til at kunne vurdere denne nyorientering inden for småbørns sakramentskatekese? Virker den hårde opbremsning ikke lidt ubehagelig dogmatisk og navnlig pastoralt meget svag i sine argumenter (bragt i «katolsk orientering» nr. 12 i fjor), især når man husker at kirkens normale bodspraksis kun kræver skriftemål i tilfælde af bevidst dødssynd? Er det fordi masser af voksne går til alters uden nogen sinde at gå til skrifte, at grebet om tingene ligesom skal strammes ved forbedelsen til den allerførste kommunion? Det kunne da også være, at mange voksnes utilfredsstillende praksis er et resultat af en uheldig start i barndomsårene.

Det er muligt, at kateketernes spørgsmålstegn bag småbørns psykiske modenhed til syndserkendelse endnu ikke havde fået et tilfredsstillende svar, men er det et svar, midtvejs at skulle vende tilbage til 1910 og til netop de problemer, man ikke fik løst? Lige i hælene på en biskopssynode om katekese «tilpasset kultur- og modenhedsstrin» må man håbe, at biskopperne forstår skuffelsen på gulvet, hvor man jo sidder med børnene. Det er frustrerende, i lydighed at kunne bøje sig for en afgørelse, men ikke for dens lidet overbevisende argumenter.

KORT KATOLSK KATEKISME

av O. H. Pesch. Bergen 1977. Kr. 27.00

En bok som i 21 korte kapitler gir svar på de viktige spørsmål som reiser seg omkring den katolsk-kristne tro.

MIN MESSEBOK av E Gross. Bergen 1975. Kr. 16.00.

En innføring i den hellige messe for barn. En god hjelp for de voksne til å forberede barna på menighetens liturgi.

Det Kateketiske Senter, avd. Bergen,
Christiesgt. 16, 5000 Bergen.

FELLESRÅDET UFULLSTENDIG UTEN KATOLIKKENE, SIER BISKOP AARFLOT

Biskop Andreas Aarflot ble innsett som biskop av Oslo 8. januar. Aftenpostens Sven J. Ottesen had-

de en samtale med ham i den anledning:

Som Oslo-bisp overtar Aarflot også Kaare Støylens verv som formann i Mellomkirkelig Råd.

— Det er ikke lett å få almen kirkelig godkjennelse for at det

kan komme noe godt fra Geneve?

— Det kan overhodet ikke herske tvil om at vår kirke har høstet rike impulser fra de økumeniske organisasjoner. Og jeg er mer opp-tatt av hva vi kan lære enn av hva vi kan påvirket dem med.

Arbeidet i Kirkenes Verdensråd og Det Lutherske Verdensforbund

BASAR

i menighetslokalet, Akersveien 5.

Inntekten går til vårt arbeid blant våre eldre.

Lørdag 11. februar kl. 13.30 for barn.

Søndag 12. februar kl. 19.30 for voksne.

Kirkekaffe etter messene.

VELKOMMEN!

Ta venner og bekjente med.

Mariaforeningen.

SANKT GUDMUNDS LEGAT

Søknad om støtte fra Sankt Gudmunds legat til utdanning av katolske barn og unge, kan sendes Dominikanernes prior, Boks 50 36, Oslo 3, innen 1. mai. Samlet sum til utdeling i 1978, ca. kr. 5000.

Ved ST. PAUL SKOLE, Bergen

som er en privat, katolsk menighetsskole, blir det fra 1. 8. 78 inntil 5 stillinger ledige for lektorer, adjunker, lærere og faglærere som samlet skal dekke barne- og ungdomsskolens fagkrets.

Skolen, som er en kombinert barne- og ungdomsskole med én klasse på hvert trinn, bestreber seg på å føre en kristen linje i undervisningen og oppdragelsen for såvel de katolske som de ikke-katolske elever.

For stillingen gjelder lønns- og arbeidsvilkår etter de til en hver tid gjeldende regulativ, lov, reglement og instruksjoner.

Tilsetning på 3 måneders oppsigelse, dels midlertidig tilsetning for skoleåret 1978/79.

Søknader med nødvendige opplysninger, vedlagt bekreftede avskrifter av vitnemål og attester, legeattest av ny dato og oppgave over godkjent tjenestetid pr. 1. 8. 78 sendes

St. Paul skole, Nygårdsstgt 114 a, 5000 Bergen, inn 15. februar 1978.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke	}	Arendal
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	}	Hammerfest
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus	}	Hønefoss
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Lillestrøm
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Tromsø
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård	}	Trondheim
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Tønsberg
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	
Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

NORSKE BØKER:

W. F. Albright: Fra Steinalderen til Kristendommen. Monoteismen og den historiske utvikling. Kr. 98.—.

Lover Den Herre — Et utvalg av nordisk religiøs diktning fra mid-delalderen til våre dager ved Peter Magnus. Kr. 35.—.

J. Ursin: Kristne Symboler. Kr. 71.—.

S. Mowinckel: Religion og kultus. Kr. 27.50.

Kvinnen og Prestedømmet. Erklæringen Inter Insigniores, ved-rørende spørsmålet om adgangen for kvinner til å bli ordinert til prester. Kr. 7.50.

Rolf Jacobsen: Samlede dikt. Kr. 70.—.

Bahá'u'lláh: De skjulte ord. Til norsk etter Shoghi Effendi's engelske oversettelse med tittelen «The Hidden Words». Kr. 39.—.

NYE DANSKE BØKER:

Elsebet Kieler: Bodens Sakrament. Kr. 20.50.

Jørgen Hviid: Hvem er handicappet? Et hus med alternativ livsstil. Kr. 35.50.

P. Lapide: Jøder og kristne. Kr. 25.—.

Mester Eckehart: Prædikener og Traktater. Kr. 35.50.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

Åpent kl. 9—16, lørdager kl. 9—14

har lært oss at der er alvorlige kristne mennesker i andre kirkesamfunn, ofte med en dyp fromhet vi har mye å lære av. Som kirke har vi fått sterke impulser til en sosial-etisk vekkelser, til å se at Kirken må ha omsorg for både menneskets legemlige og åndelige situasjon. Og vi har lært at Jesu Kristi kirke er en universell størrelse, et verdensvidt fellesskap som strekker seg lenger enn til landets og lutherdommens grenser. Naturligvis er der faremomenter — derfor går jeg inn for et kritisk medarbeiderskap, med positivt fortegn.

— Her hjemme slapp ikke katolikken inn i et fellesråd for trosamfunn?

— Derfor er det da også ufullstendig. Det er behov for et annet forum i tillegg.

MENNESKE- RETTIGHETER

(Forts. fra side 7)

beskyttelse, er av mer vesentlig karakter enn sekundærrettigheter som ytringsfrihet, pressefrihet etc. som «bare er frukten av en langvarig vekst og kamp». Spesielt gjelder dette den 3. verden. Imidlertid hevder forfatteren at vi med åpne øyne må være vitne til at primærrettighetene fornektes også i den høyt utviklede del av verden fordi det politiske spill i høy grad er basert på hensiktsmessighet.

Det neste spørsmål som stilles er: Hvordan oppnå at disse menneskerettigheter blir respektert og *virkeleggjort*?

Pater Rieber-Mohn fastslår at det er et globalt misforhold mellom ideal målsetting og faktisk vilje — mellom vedtatt moral og faktisk politikk. Bare en stadig utbygget samtalekontakt kan føre menneskerettighetene fremover.

Det tredje og siste spørsmål som stilles er: Finnes det noe selvinnsende og udiskutabelt *grunnlag* for disse høyspente krav til det menneskelige samkvem? Dette er det viktigste spørsmål hevder forfatteren. Dette begrunner han med at menneskerettighetene bare får virkelighet

BERGEN	
1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel	
Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482	
BERGEN	
HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, TV-, Radio- og Utstysforretning TORNØGARDEN - BERGEN	K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Tlf. 99 016 Bergen Solheimgt. 25
ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»	

<small>FORSIKRINGSSELSKAPET</small> VESTA	<small>LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET</small> HYGEA
MED TANKE PÅ FREMTIDEN	

DRAMMEN
GUSTAV THIELEMANN
Pølse- og hermetikkfabrikk
Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

og fremtid, dersom folkene og deres ledere tror på deres utvilsomme gyldighet og sannhet. Det er det holdningsskapende moment som er av størst verdi for menneskene i en urolig verden. Denne lille boken på kun 53 sider er et seriøst og meget viktig bidrag til den globale debatt om vernet og respekten for mennesket. Det virker i høy grad beskjedent på leseren når forfatteren kaller bokens undertittel for «Legmannstanker». Jeg tviler på om det kunne gjøres bedre av en folkerettslærd. Ærlig og oppriktig har forfatteren lagt kortene på bordet uten å fristes av ensidighet ved for eksempel å rette anklage mot Øst uten å se mot Vest.

**Fra politikk til forbrytelse,
legmannstanker om menneske-
rettighetene.
Cappelen 1977.**

GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen

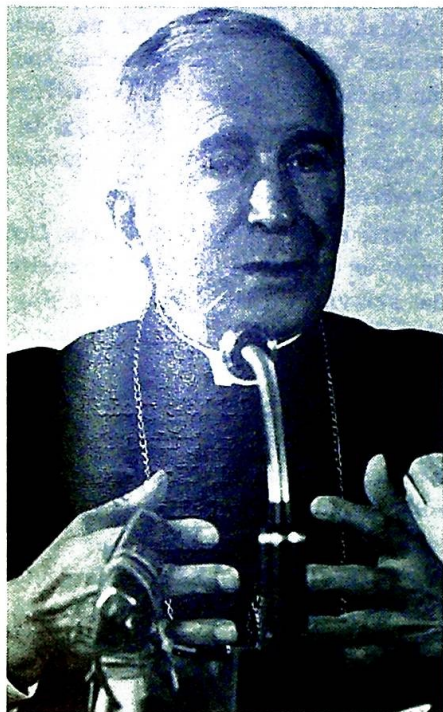

KIRKENE BETALTE ETTER- FORSKNINGEN OMKRING STEVE BIKOS DØD

Mr. John Rees, generalsekretær for det Syd-Afrikanske kirkeråd, meddelte i desember i Johannesburg at etterforskningen omkring Steve Bikos død var betalt av et fond skapt av kirker i og utenfor Syd-Afrika, og som har betalt rettshjelp i mer enn 1000 saker i Syd-Afrika.

LEFEBVRE ANGRIPER PAVEN PÅ NYTT

Erkebiskop Marcel Lefebvre har nylig utgitt en bok med tittelen «Le Coup de maitre de Satan», hvor han gjentar sine gamle anklager mot paven. Han kritiserer bl.a. pavens besøk i FN i 60-årene. FN kalles en «frimurer-organisasjon». Dessuten kritiseres pavens møte med patriarken Athenagoras av Konstantinopel, hans reise til Latin-Amerika, og at Roma ikke fordømmer kommunismen.

Lefebvre angriper også den nye lovgivningen for blandede ekteskap, at man kan feire søndagsmesse lørdag aften, kremasjon, osv. Dette nye angrep på paven kom bare noen få dager etter at Kardinal Joseph Höffner, erkebiskop av Köln, hadde møtt erkebiskopen i Köln i et forsøk på å nå en forsoning.

(The Tablet)

ISRAEL VEDTAR ANTI-MISJONS-LOV

Staten Israel har nylig vedtatt en lov som forbyr at man betaler mennesker for å skifte religion, eller betaler for å få folk til å overtale andre til å skifte religion. Debatten i Knesset, Israels nasjonalforsamling, tydet på at loven var rettet mot misjonen, men kirkene har vondt for å forstå tiltaket, da hverken protestantisk eller katolsk misjon bruker bestikkelser for å få folk til å forandre tro. Likevel fryktes det at de kristne i staten Israel skal få det vanskeligere. 2,5 pst. av Israels befolkning er katolikker, 0,1 pst. protestantiske kristne.

(The Tablet og Vårt Land)

Dame eller herre søkes snarest til resepsjonen i O.K.B., Akersveien 5, mandag til fredag kl. 10—14.
Henv. 20 72 26.

OSLO

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst

Med tre forretninger i sentrum.

Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

SUNDE & LIE

RØRLEGGEBEDRIFT A/S

Ulvenveien 89 - Oslo 5 - Tlf. (02) 83 72 70/87 77 84

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladevel 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

ADRIAN HASTINGS BER OM ANERKJENNELSE AV DE ANGLIKANSKE VIELSER

Den engelske katolske teolog Adrian Hastings minnet i en preken i den anglikanske Westminster Abbey, London, 1. januar, om at Malta-rapporten nå er ti år gammel. Denne rapporten, som han selv var med på å utarbeide etter økumeniske samtaler mellom katolikker og anglikanere, anbefalte videre tilnærming mellom de to kirker. Det avgjørende skritt vil være gjensidig anerkjennelse av alle embeder og prestevielser i begge kirker. Kommisjonen for romersk-katolsk/anglikanske samtaler må nå prøve spørsmålet om interkommunion mellom de to kirker er mulig før den fullstendige enhet er oppnådd, sa han.

(KNA og The Tablet)

LESERBREV ...

(Forts. fra side 11)

mens man istedet ser antydninger til at den moderne ikke-europeiske meditasjonsteknikk også får innpass i kirken.

Har det skortet på innsikt og informasjon? I så fall er det vel på tide å innhente det forsømte. Man må jo ikke kaste kirken ut med rengjøringsvannet. Det var vel ikke det konsilet mente.

I rosenkransen — brukt på riktig måte — har vi en urgammel europeisk og katolsk meditasjonsteknikk. La oss pleie og fornye våre egne rike tradisjoner.

K.L.-J.

film:

KARJOL-STEINEN

Tro er absolutt overgivelse.

Dette er et av de viktigste budskapene i den norske filmen «Karjolsteinen» som for tiden går på kinoene. Filmen bygger på Sigbjørn Hølmekkes roman av samme navn, og er omsatt til film av Knut Andersen.

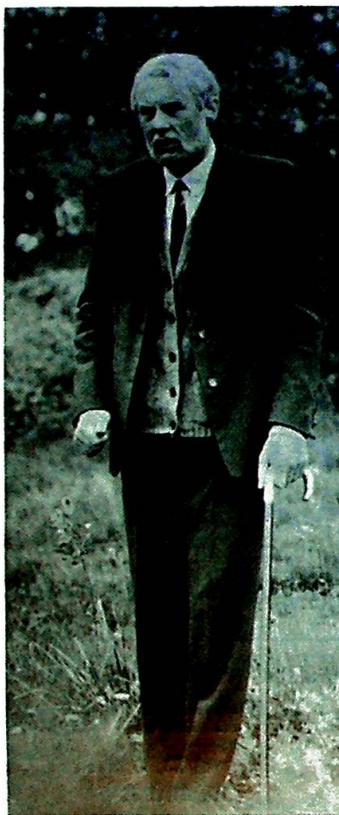
Filmens historie spenner over femti år. Vi følger presten Eilif Grøtteland fra gutteårene i en liten bygd på sør-vestlandet til han mot slutten av sitt liv går rundt som prest med tvil på budskapet han har forkynt et helt liv. Han er tilbake i barndomsbygden, tilbake ved et konfliktfylt utgangspunkt.

Grøtteland — ypperlig tolket av Sverre Anker Ousdal — møter en kommunistisk forfatter som han åpner seg for. Han forteller sitt livs historie til forfatteren, som selv er fylt av tvil over sine idealer.

Og her berører vi filmens kjerne. Vi blir presentert for to menn på ulike stadier i livet. Den ene er en gammel prest, preget av et liv i kamp mot tvilen. Den andre er en kommunist som frykter tomheten utenfor kommunismens materialistiske virkelighetsforklaring.

Presten kommer til et vendepunkt i løpet av filmen. Hans kone er døende, og da det gjøres endelig klart for dem begge at slutten er uunngåe-

lig, inntreer skillet. Fra da av innser presten at troen er fundert på erkjennelsen av en jordisk slutt, og en himmelsk fortsettelse. Filmen konkluderer med at tro først kommer når en har frigjort seg fra det materielle.

Sverre Anker Ousdal
som presten.

Forfatteren klarer aldri dette skillet. Ifølge filmen er troen det samme både for presten og forfatteren, både for den kristne og kommunisten. Begge systemer krever underkastelse, selvpågivelse. Det sentrale er altså ikke *hva* man tror på, men *at* man tror. Her kan det synes som om forfatteren kommer til kort. Han har et hjem å gå til, en trygg tilværelse. Ennå er han ikke moden for selvpågivelse.

Dette er opprinnelig en roman. Det ligger en enorm utfordring i å omsette det skrevne ord til bilde og lyd. Spesielt i dette tilfellet, der budskapet er såpass komplisert.

Derfor er det dobbelt gledelig å se at det stort sett er lyktes for Knut Andersen. Dette skyldes dels meget solid fotografisk arbeid, og dels suverene skuespillerprestasjoner. Derfor er det på sin plass å kalle denne filmen filmkunst av høyeste klasse.

Christian Boe Astrup

REDAKSJONEN

AVSLUTTET

19. JANUAR

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: f. Arne Fjeld (ansv.) og Marianne Gunnarsjaa

Faste medarbeidere: f. Kjell Arild Pollestad, Per Bang

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.

Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro: 20 46 480